

וְכַד שְׁלֹמֹה אֶסְתַּבֵּל בְּאֵלֶיךָ טַפְשָׁאִין דְּקֹאמְרֵי דָּא
 קָרָא לֹוֹן בְּהִמָּה, דְּאֵינוֹן עֲבָדִין גְּרַמְיִיהוּ בְּהִמָּה
 מִמָּשׁ, בְּגִין דְּאִמְרֵי מַלְיָן אֵלֶיךָ. וּמְנַלָּן. קָרָא דְעָלִיָּה
 אוֹכַת, דְּכַתִּיב, ^(קהלת א) אָמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי עַל דְּבַרְתּוֹ בְּנֵי
 הָאָדָם לְבָרֵם הָאֱלֹהִים וְלִרְאוֹת שְׁהֵם בְּהִמָּה הִמָּה
 לָהֶם. אָמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי וַחֲשִׁיבְנָא בְּהַאי לְאֶסְתַּבֵּלָא
 עַל מָה, עַל דְּבַרְתּוֹ בְּנֵי הָאָדָם. עַל הַהוּא מַלְאָה
 דְּטַפְשׁוֹתָא, דְּאֵינוֹן אִמְרֵי לְבָרֵם הָאֱלֹהִים בְּלַחֲוֹדֵייהוּ,
 וְלֹא יִתְחַבְרוֹן בְּהַדִּי בְּנֵי נִשְׂאָ אַחֲרַנִּין דְּאִית לֹוֹן
 מְהִימְנוֹתָא, וְלִרְאוֹת שְׁהֵם בְּהִמָּה הִמָּה לָהֶם.

וְלִרְאוֹת בְּהוּ אֵינוֹן בְּנֵי מְהִימְנוֹתָא, שְׁהֵם בְּהִמָּה
 מִמָּשׁ, וְדַעְתִּייהוּ כְּבַעֲרָא. הִמָּה לָהֶם
 בְּלַחֲוֹדֵייהוּ, וְלֹא לְאֶעְלָאָה לְבְנֵי מְהִימְנוֹתָא בְּדַעְתָּא
 דְּטַפְשׁוֹתָא דָּא, וְעַל דָּא הִמָּה לָהֶם, וְלֹא לְאַחֲרַנִּין.
 וּמָה דַעְתָּא דְלַחֲוֹן. כִּי מְקַרְהָ בְּנֵי הָאָדָם וּמְקַרְהָ

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

בְּנֵי הָאָדָם, עַל אוֹתוֹ דְּבַר טַפְשׁוֹת שְׁהֵם
 אוֹמְרִים לְבָרֵם הָאֱלֹהִים לְבָדֵם, וְלֹא יִתְחַבְרוּ
 יחד עִם בְּנֵי אָדָם אַחֲרִים שְׂיִשׁ לָהֶם אֲמוּנָה,
 וְלִרְאוֹת שְׁהֵם בְּהִמָּה הִמָּה לָהֶם.

וְלִרְאוֹת בְּהֵם אוֹתֵם בְּנֵי אֲמוּנָה שְׁהֵם
 בְּהִמָּה מִמָּשׁ, וְדַעְתֵּם בְּבְהִמָּה. הִמָּה לָהֶם –
 בְּלַבְדֵם, וְלֹא לְהַכְנִים אֶת בְּנֵי הָאֲמוּנָה
 בְּדַעַת וּטַפְשׁוֹת זֹו, וְעַל כֵּךְ הִמָּה לָהֶם, וְלֹא

וְכַד שְׁלֹמֹה הֶסְתַּבֵּל בְּטַפְשִׁים הִלְלוּ
 שְׁאוֹמְרִים אֶת זֶה, קָרָא לָהֶם בְּהִמָּה, שְׁהֵם
 עוֹשִׂים עֲצָמָם בְּהִמָּה מִמָּשׁ מְשׁוּם שְׁאוֹמְרִים
 דְּבָרִים אֱלוֹ. וּמְנַלָּן לָנוּ? הַפְּסוּק שְׁעָלֵינוּ מוֹכִיחַ,
 שְׁכַתּוֹב ^(קהלת א) אָמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי עַל דְּבַרְתּוֹ
 בְּנֵי הָאָדָם לְבָרֵם הָאֱלֹהִים וְלִרְאוֹת שְׁהֵם
 בְּהִמָּה הִמָּה לָהֶם. אָמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי,
 וַחֲשַׁבְתִּי כֹזֵה לְהֶסְתַּבֵּל עַל מָה? עַל דְּבַרְתּוֹ

הַבְּהֵמָה וּמִקְרָה אֶחָד לְכֻלָּם וְגו'. תִּפְּחַ רוחֵיהוֹן
 דְּאֵינּוֹן בְּעִירֵי. אֵינּוֹן מִפְּשָׁאֵי. אֵינּוֹן מְחוּסְרֵי
 מְהִימְנוּתָא. וְוִי לֹון וְוִי לְנַפְשֵׁיהוּ. טַב לְהוּ דְלֹא
 יִיתוֹן לְעֵלְמָא.

וּבַמָּה אָתִיב לֹון שְׁלֹמָה עַל דָּא. קָרָא אֲבִתְרֵיהּ, וְאָמַר,
 וּמִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה
 וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרְדֵת הִיא לְמַטָּה לְאָרֶץ. מִי יוֹדֵעַ
 בְּאֵינּוֹן מִפְּשָׁאֵי, דְלֹא יִדְעֵי בִיקְרָא דְמִלְכָא עֲלָאָה, וְלֹא
 מִסְתַּבְּלֵי בְּאוּרֵיטָא, רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה, הִיא
 לְמַעְלָה, לְאֶתֶר עֲלָאָה, לְאֶתֶר יְקָר, לְאֶתֶר קַדִּישָׁא,
 לְאֶתְזַנָּא מְנַהִירוֹ עֲלָאָה, מְנַהִירוֹ דְמִלְכָא קַדִּישָׁא,
 לְמַחְוֵי צְרוּרָא בְּצְרוּרָא דְחַיִּי, וְאַשְׁתַּכַּחַת קַמֵּי מִלְכָּא
 קַדִּישָׁא עוֹלָה תְּמִימָה וְדָא הוּא הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה.

לשון הקודש

לְאֶתְרִים. וּבַמָּה דַעְתֵּם? בִּי מִקְרָה בְּנֵי הָאָדָם
 וּמִקְרָה הַבְּהֵמָה וּמִקְרָה אֶחָד לְכֻלָּם וְגו'. תִּפְּחַ
 רוּחָם שֶׁל אוֹתָן בְּהִמּוֹת, אוֹתָם טְפָשִׁים אוֹ
 מְחוּסְרֵי אִמּוּנָה. אוֹי לָהֶם! אוֹי לְנַפְשָׁם! טוֹב
 לָהֶם שְׁלֹא יבֹאוּ לְעוֹלָם!
 וּבַמָּה הַשִּׁיבָם שְׁלֹמָה עַל זֶה? הַפְּסוּק אֶתְרֵיו,
 וְאָמַר, וּמִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא
 לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרְדֵת הִיא לְמַטָּה
 לְאָרֶץ. מִי יוֹדֵעַ בְּאוֹתָם טְפָשִׁים שְׁלֹא יוֹדְעִים
 בְּכַבּוּד הַמְּלָךְ הָעֲלִיּוֹן וְלֹא מִסְתַּבְּלִים
 בַּתּוֹרָה, רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה,
 לְמָקוֹם עֲלִיּוֹן, לְמָקוֹם נְכַבֵּד, לְמָקוֹם קְדוֹשׁ,
 לְהִזּוֹן מְאֹד עֲלִיּוֹן, מְאֹד הַמְּלָךְ הַקְּדוֹשׁ,
 לְהִיּוֹת צְרוּר בְּצְרוּר הַחַיִּים, וְנִמְצָא לְפָנֵי
 הַמְּלָךְ הַקְּדוֹשׁ עוֹלָה תְּמִימָה, וְזוֹהִי הָעוֹלָה
 הִיא לְמַעְלָה.

לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרְדֵת הִיא לְמַטָּה

וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת הִיא לְמִטָּה לְאָרֶץ, וְלֹא
לְהֵחֹא אֶתְרֵךְ דְּחֹהָ כָּל בַּר נֶשׁ, וְכִתְיֹב בִּיה

(בראשית ט) בְּצִלָּם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם, וְכִתְיֹב (משלי כ)

גַּר יִי נִשְׁמַת אָדָם. הֵיךְ אֶמְרִי אֵינּוֹן טַפְשָׁאֵי דְלֹא

מִבְּנֵי מְהִימְנוּתָא, וְרוּחַ אַחֵר לְכָל, תִּיפַח רוּחִיהוֹן,

עֲלִייהוּ כְּתִיב, (תהלים לה) יִהְיוּ כְּמוֹץ לְפָנֵי רוּחַ וּמִלְאָךְ יִי

דוּחָה. אֵלֶיךָ יִשְׁתַּאֲרוּן בְּגִיתָנָם, לְאֵינּוֹן דְּרַגִּין תַּתְּאִין,

וְלֹא יִסְתַּלְקוּן לְדַרְי דְּרִין. עֲלִייהוּ כְּתִיב (תהלים קד) יִתְמוּ

חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ וְרִשְׁעִים עוֹד אֵינָם בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת

יִי הַלְלוּיָהּ. אָתוּ רַבִּי חֲזַקְיָה וְרַבִּי יִיסָא, וְנִשְׁקוּ רִישֵׁיהּ,

אָמְרוּ וּמָה כָּל כַּף חֹהָ עֲפֹךְ וְלֹא יִדְעֵנָא, וּפָאָה הָאֵי

שִׁיעָתָא דְאֶעְרַעֲנָא בְּךָ. (דף קנ"ח ע"א).

תָּנוּ אָמַר, וְכִי עַל דָּא בְּלַחֲדוּי תָּנָה שְׁלֹמָה, וְהָא

בְּאַתְרֵךְ אֶתְרָא אָמַר בְּגִוּוֹנָא דָּא, פֶּתַח וְאָמַר, (קהלת

ט) זֶה רָע בְּכָל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. זֶה רָע

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

וְלֹא יַעֲלוּ לְדוּרֵי דוּרוֹת. עֲלִיהֶם כְּתוּב (שם קד)
יִתְמוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ וְרִשְׁעִים עוֹד אֵינָם
בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת ה' הַלְלוּיָהּ. בְּאוּ רַבִּי חֲזַקְיָה
וְרַבִּי יִיסָא וְנִשְׁקוּ רִישׁוֹ. אָמְרוּ, וּמָה כָּל זֶה
הָיָה אַתְּךָ וְלֹא יִדְעֵנּוּ? אֲשֶׁרִי הַשְׁעָה הַזֹּו
שִׁפְנִישְׁנוּ אוֹתְךָ.

עוֹד אָמַר, וְכִי עַל זֶה בְּלִבְד תְּמָה שְׁלֹמָה,
וְהֵרִי בְּמָקוֹם אַחֵר אָמַר כְּמוֹ זֶה? פֶּתַח וְאָמַר,

וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת הִיא לְמִטָּה לְאָרֶץ, וְלֹא
לְאוֹתוֹ מָקוֹם שְׁהִיָּה כָּל אָדָם, שְׁכַתוֹב בּוֹ
(בראשית ט) בְּצִלָּם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם,
וְכִתְיֹב (משלי כ) גַּר ה' נִשְׁמַת אָדָם. אֵיךְ אוֹמְרִים
אוֹתָם טַפְשִׁים שְׂאִינָם מִבְּנֵי הָאֱמוּנָה, וְרוּחַ
אַחֵר לְכָל (קהלת א)? תִּפַּח רוּחָם! עֲלִיהֶם כְּתוּב
(תהלים לה) יִהְיוּ כְּמוֹץ לְפָנֵי רוּחַ וּמִלְאָךְ ה' דוּחָה.
אֱלֹהִי יִשְׁאָרוּ בְּגִיתָנָם לְאוֹתָן דְּרַגּוֹת תַּחַתְנוּת,

וְדָאֵי. מָאֵי זֶה רָע. דָּא הוּא מָאֵן דְּאֹשִׁיד זְרָעָא
 בְּרִיקְנָא, וְחָבִיל אֹרְחֹוֹי, בְּגִין דְּתַאי לָאוּ מְדוּרְיָה
 בְּקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא, וְלֹא יְהִיא לִיָּה חוּלְקָא בְּעֵלְמָא
 דְּאֲתִי. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רָשָׁע
 אֲתָה לֹא יְגוּרְךָ רָע. עַל דָּא אָמַר, זֶה רָע, וְדָלֵא יְהִיא
 לִיָּה מְדוּרָא לְעִילָא.

כִּי מְקַרְהָ אַחַד לְכָל וְגַם לֵב בְּנֵי הָאָדָם מִלֵּא רָע
 (בְּגִין דָּא) וְהוֹלִלּוֹת בְּלִבְבָם בְּחֵיָהֶם. שְׁטוּתָא תְּקִיעַ
 בְּלִבֵּיהוּ, וְאֵינּוֹן מְחוּסְרֵי מְהִימְנוּתָא, וְלִית לוֹן חוּלְקָא
 בְּקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא, וּבְאֵינּוֹן בְּנֵי מְהִימְנוּתָא, לָאוּ
 בְּעֵלְמָא דִּין, וְלֹא בְּעֵלְמָא דְּאֲתִי, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב,
 (קהלת ט) וְאַחֲרָיו אֵל הַמֵּתִים.

תָּא חַזִּי, קְדֻשָׁא בְּרִידָא הוּא אֲזַחַר לְבַנֵּי עֵלְמָא וְאָמַר,
 (דברים ל) וּבַחֲרַתְּ בַחַיִּים לְמַעַן תַּחֲיֶה, (בְּחַיֵּי עֵלְמָא, וּבְעֵלְמָא
 דְּאֲתִי) וְחֵינּוֹן דְּתַהוּא עֵלְמָא נִינְהוּ. אֵינּוֹן חֵיבִין מְחוּסְרֵי

לְשׁוֹן הַקּוּדֻשׁ

רָע (משום זֶה) וְהוֹלִלּוֹת בְּלִבְבָם בְּחֵיָהֶם (קהלת ט).
 שְׁטוּתָא תְּקוּעָה בְּלִבְבָם, וְהֵם מְחֻסְרֵי אַמוּנָה,
 וְאֵין לְהֵם חֵלְק בְּקוּדֻשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וּבְאוֹתָם
 בְּנֵי אַמוּנָה, לֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא.
 זֶהוּ שְׂכָתוּב (שם) וְאַחֲרָיו אֵל הַמֵּתִים.

בָּא וּרְאֵה, הַקּוּדֻשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַהֵר לְבַנֵּי
 הָעוֹלָם וְאָמַר, (דברים ל) וּבַחֲרַתְּ בַחַיִּים לְמַעַן
 תַּחֲיֶה, (בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּבְעוֹלָם הַבָּא) וְהַחַיִּים שֶׁל אוֹתוֹ

(קהלת ט) זֶה רָע כְּכֹל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה תַחַת הַשָּׁמַיִם.
 זֶה רָע וְדָאֵי. מַהוּ זֶה רָע? זֶהוּ מִי שְׁשׁוּפְךָ זְרָע
 בְּרִיקְנֹת וּמְחַבֵּל דְּרַכְיוֹ, מִשׁוּם שְׁזַה אֵין
 מְדוּרוֹ בְּקוּדֻשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ חֵלְק
 לְעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ שְׂכָתוּב (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל
 חָפֵץ רָשָׁע אֲתָה לֹא יְגוּרְךָ רָע. עַל זֶה אָמַר, זֶה
 רָע, שְׁלֵא יִהְיֶה לוֹ מְדוּרָא לְמַעְלָה.

כִּי מְקַרְהָ אַחַד לְכָל וְגַם לֵב בְּנֵי הָאָדָם מִלֵּא

מִהִימְנוּתָא מָאִי קָא אַמְרִי. (קהלת ט) כִּי מִי אֲשֶׁר יִבְחַר
 וְגו'. אַף עַל גַּב דִּיבְחַר בְּרַ נֶשׁ בְּהָאִי עֲלֵמָא (ס"א בְּהַהוּא
 עֲלֵמָא) בְּמָה דְאָמַר, לָאו הוּא כְלוּם, דְּהָא מְסִירָא דָּא
 בִּידְנָא, (קהלת ט) אֶל כָּל חַתִּיִּים יֵשׁ בְּשַׁחוּן, וּמְסִירָא דָּא
 בִּידְיָהוּ, (קהלת ט) כִּי לְכָלֵב חַי הוּא טוֹב מִן הָאֲרִיָּה
 הַמֵּת. חֵידָּ יְהֵא לָן חַיִּין בְּהַהוּא עֲלֵמָא. וְעַל דָּא זֶה
 רַע וְדָאִי, דְּלֵא יְדוּרוּן בְּמִלְכָּא עֲלָאָה, וְלֵא יְהֵא לֹון
 חוּלְקָא בֵּיתָא.

וְאֵף עַל גַּב דְּכָל תַּנִּי קְרָאִי תְשַׁבַּח סְמִיכִין
 לְחֻבְרֵיָּא בְּמִלִּין אַחְרַנִּין, אֲבָל וְדָאִי שְׁלֹמָה
 קָא אָתָּא לְגַלְגָּאָה עַל אֵינוֹן תִּיבִין מְחוּסְרֵי
 מִהִימְנוּתָא, דְּלִית לֹון חוּלְקָא בְּקוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא
 בְּעֲלֵמָא דִּין וּבְעֲלֵמָא דְאֵתִי.

אָמַר לֵיהּ, תְּבַעֵי דְנִתְחַבַּר בְּחַדָּךְ וְתִזְוִיל בְּחַדָּךְ. אָמַר
 לְהוּ, אִי עֲבִידְנָא חָכִי, אֲוִרֵיָּתָא יְקָרִי עַלִי

לשון הקודש

יְהִיָּה לְהֵם בּוֹ חֵלְקִי.

וְאֵף עַל גַּב שְׁכָל הַפְּסוּקִים חֵלְלוּ תַמְצָא
 סְמוּכִין לְחֻבְרֵים בְּדַבְרֵים אַחְרִים, אֲבָל
 שְׁלֹמָה בָּא לְגַלְגָּלוֹת עַל אוֹתָם רְשָׁעִים מְחֻסְרֵי
 אַמּוֹנָה שְׂאִין לְהֵם חֵלְקִי בְּקוּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 בְּעוֹלָם הוּא וּבְעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר לוֹ, הִתְרַצָּה שְׁנַתְחַבַּר אִתְךָ וְתַלְךָ
 אִתְנָוּ? אָמַר לְהֵם, אִם אַעֲשֶׂה כְךָ, הִתְרָה

עוֹלָם הֵם. אוֹתָם רְשָׁעִים מְחֻסְרֵי אַמּוֹנָה מַה
 אוֹמְרִים? כִּי מִי אֲשֶׁר יִבְחַר וְגו'. אַף עַל גַּב
 שְׁיִבְחַר אָדָם בְּזוֹהַ הָעוֹלָם (בְּאוֹתוֹ עוֹלָם) כְּמוֹ
 שְׂאֵמֶר - לֹא כְלוּם הוּא, שְׁחָרִי מְסוּר בִּידְיָנִי,
 (קהלת ט) אֶל כָּל חַתִּיִּים יֵשׁ בְּשַׁחוּן, וּמְסוּר הוּא
 בִּידְיָנִי, (שם) כִּי לְכָלֵב חַי הוּא טוֹב מִן הָאֲרִיָּה
 הַמֵּת. אִיךָ יְהִיָּה לְנוֹ חַיִּים בְּאוֹתוֹ עוֹלָם? וְעַל
 כֵּן זֶה רַע וְדָאִי, שְׁלֵא יְדוּרוּ בְּמִלְכָּה הָעֲלִיוֹן וְלֵא

כְּסִיל, וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְאֶתְחִיבְנָא בְּנִפְשָׁי. אָמְרוּ לִיהּ
 לְמָחָ. אָמַר לֹזֵן דְּהָא שְׁלִיחָא אָנָּא, וְשִׁדְרוּ לִי
 בְּשְׁלִיחוּתָא, וְשַׁלְמָה מִלְבָּא אָמַר, (משלי כו) מְקַצֵּה רִגְלִים
 חָמָס שְׁתֵּה שְׁלַח דְּבָרִים בְּיַד פְּסִיל. תָּא חֲזִי, מְרַגְלִים
 עַל דְּלֹא אֶשְׁתַּבְּחוּ בְּנֵי מְהִימְנוּתָא וְשְׁלוּחֵי מְהִימְנוּתָא,
 אֶתְחִיבוּ בְּנִפְשֵׁיהוּ בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי. נֶשֶׁק
 לֹזֵן, וְאַזֵּל לִיהּ.

אֲזִלוּ רַבֵּי חֲזַקְיָה וְרַבֵּי יִיסָא, עַד דִּהוּ אֲזִלוּ פְּגַעוּ
 בְּאִינוּן בְּנֵי נָשָׂא. שְׁאִילוּ רַבֵּי חֲזַקְיָה וְרַבֵּי יִיסָא
 עָלֵיהּ, אָמְרוּ מַה שְּׁמִיָּה דִּתְהוּא בַר נָשׁ. אָמְרוּ, רַבֵּי
 חֲזִי הוּא, וְתַבְרָא דְבִין תַּבְרִיָּא הוּא, וְשִׁדְרוּ לִיהּ
 תַּבְרִיָּא דְבַבְל, לְמַנְדַּע מַלְיָן מְרַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי
 וְשֹׁאֵר תַּבְרִיָּא. אָמַר רַבֵּי יִיסָא, וְדַאי דָּא הוּא רַבֵּי
 חֲזִי, דְּכָל יוֹמוֹי לֹא בָּעָא לְאַחֲזָא גְרַמִּיָּה בְּמַה דִּידַע,
 וְעַל דָּא אָמַר לָן דְּהָא בְּרִיָּה זָכָה לִיהּ בְּאַוְרִיָּתָא,

לשון הקודש

חֲלָבוּ רַבֵּי חֲזַקְיָה וְרַבֵּי יִיסָא. עַד שְׁהִי
 הוֹלְכִים פְּגַעוּ בְּאוֹתָם בְּנֵי אָדָם. שְׁאִלוּ אֶת
 רַבֵּי חֲזַקְיָה וְרַבֵּי יִיסָא עָלָיו. אָמְרוּ, מַה שְּׁמוֹ
 שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם? אָמְרוּ, רַבֵּי חֲזִי הוּא, וְתַבְרָא
 בֵּין תַּבְרִיָּים הוּא, וְשַׁלְחוּהוּ תַּבְרִיָּים מִבְּבֶל
 לְדַעַת דְּבָרִים מְרַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי וְשֹׁאֵר
 תַּבְרִיָּים. אָמַר רַבֵּי יִיסָא, וְדַאי זְהוּ רַבֵּי חֲזִי,
 שְׁכָל יָמָיו לֹא רָצָה לְהִרְאוֹת עַצְמוֹ בְּמַה

תַּבְרָא עָלָי פְּסִיל! וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׁאֶתְחִיב
 בְּנִפְשֵׁי. אָמְרוּ לוֹ, לְמָחָ? אָמַר לָהֶם, שְׁהִרֵי
 אֲנִי שְׁלִיחָא, וְשַׁלְחוּנִי בְּשְׁלִיחוּתָא, וְשַׁלְמָה
 הַמְלִיךְ אָמַר, (משלי כו) מְקַצֵּה רִגְלִים חָמָס שְׁתֵּה
 שְׁלַח דְּבָרִים בְּיַד פְּסִיל. בֹּא וּרְאֵה, תַּבְרִיָּים,
 עַל שְׁלֹא נִמְצְאוּ בְּנֵי הָאֲמוּנָה וְשְׁלוּחֵי אֲמוּנָה,
 הִתְחִיבוּ בְּנִפְשָׁם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.
 נֶשֶׁקָם וְחַלְדָּ לֹו.

בְּגִין דְּאָמַר קָרָא, (משלי כו) רְאִיתָ אִישׁ חָכָם בְּעֵינָיו תִּקְוָה
 לְכִסִּיל מִמֶּנּוּ. וְדָאֵי שְׁלִיחָא מְהִימְנָא אִיהוּ, (וּזְבָאָה הוּא
 שְׁלִיחָא מְהִימְנָא) וּזְבָאָה אִיהוּ מָאן דְּשָׂדַר מְלוֹי בִּידָא
 דְּשְׁלִיחָא מְהִימְנָא.

תָּא חֲזִי, אֱלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם מִבְּנֵי כְנַעַן חָזָה, כְּמָה
 דְּאֵת אָמַר, (הושע יב) כְּנַעַן בִּידוֹ מֵאֲזֵי מִרְמָה.
 וְכְנַעַן כְּתִיב עָלֶיהָ, (בראשית ט) אָרֹר כְּנַעַן עֶבֶד עֲבָדִים
 יִהְיֶה לְאֶחָיו. וּבְגִין דְּחָזָה שְׁלִיחָא מְהִימְנָא, מַה כְּתִיב
 בֵּיהּ. (בראשית כד) בֹּא בְרוּךְ יְיָ. בְרוּךְ יְיָ מִמָּשׁ. וְעַל דָּא
 אַבְתִּיב חֲכִי בְּאוֹרֵייתָא, בְּגִין דְּנִפְק מִחֵהוּיָא קְלָלָה,
 וְאֵתְבְּרַךְ. וְלֹא דֵי לִיה דְּנִפְיָא מְנָה, אֶלָּא דְּאֵתְבְּרַךְ
 בְּשִׁמְיָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאוֹלִיפְנָא דְּאֵתָא מְלֶאךְ,
 וְאֶעִיל מְלָה דָּא בְּפוּמִיָּה דְּלִבָּן.

וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה וְגו', כְּלָם אֲנָשִׁים. כְּלָהוּ זַפְאִין
 חֲזוּ, וְרִישֵׁי דִישְׂרָאֵל חֲזוּ. אַבְל אֵינּוֹן דְּבְרוּ

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו. וּמְשׁוּם שְׁהִיה שְׁלִיחָא
 נְאֻמָּן, מַה כְּתוּב בּוֹ? (שם כד) בֹּא בְרוּךְ ה'.
 בְרוּךְ ה' מִמָּשׁ. וְעַל זֶה נִכְתָּב כֶּךָ בְּתוֹרָה,
 מְשׁוּם שְׁיִצְא מֵאוֹתָהּ קְלָלָה וְהִתְבְּרַךְ. וְלֹא דֵי
 לוֹ שְׁיִצְא מִמֶּנָּה, אֶלָּא שְׁהִתְבְּרַךְ בְּשֵׁם הַקּוּדֶשׁ
 בְרוּךְ הוּא. וְלִמְדוּנוּ שְׂבָא מְלֶאךְ, וְהַכְּנִים דְּבַר
 זֶה בְּפִי לְבָן.

וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה וְגו', כְּלָם אֲנָשִׁים. כְּלָם

שְׂיַדַע, וְעַל זֶה אָמַר לָנוּ שְׁהִרִי בְּנוּ זְכָה לוֹ
 בְּתוֹרָה, מְשׁוּם שְׂאֵמַר הַפְּסוּק, (שם) רְאִיתָ אִישׁ
 חָכָם בְּעֵינָיו תִּקְוָה לְכִסִּיל מִמֶּנּוּ. וְדָאֵי שְׁלִיחָא
 נְאֻמָּן הוּא, (וְאֶשְׁרִי הוּא שְׁלִיחָא נְאֻמָּן) וְאֶשְׁרִי מִי
 שְׁשִׁלַח דְּבְרִיו בִּידֵי שְׁלִיחָא נְאֻמָּן.

בֹּא וְרָאָה, אֱלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם מִבְּנֵי כְנַעַן
 הָיָה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (הושע יב) כְּנַעַן בִּידוֹ מֵאֲזֵי
 מִרְמָה. וְעַל כְּנַעַן כְּתוּב, (בראשית ט) אָרֹר כְּנַעַן

לְגַרְמִייהוּ עֵיטָא בִישָׂא. אַמַּי נְטִילֵי עֵיטָא דָּא. אֵלֶּא
 אָמְרוּ, אִי יִיעֲלוּן יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא, נְתַעְבֵּר אָנָן מִלְמַחְתֵּי
 רִישׁוֹן, וַיִּמְנֵי מֹשֶׁה רִישׁוֹן אַחֲרֵינֵין, דְּהָא אָנָן זְכִינָן
 בְּמִדְבָּרָא לְמַחְתֵּי רִישׁוֹן, אַבְל בְּאַרְעָא לֹא נִזְכִּי. וְעַל
 דְּנְטִילֵי עֵיטָא בִישָׂא לְגַרְמִייהוּ, מִיתוּ אֵינּוּן, וְכָל אֵינּוּן
 דְּנְטִלוּן מִלֵּייהוּ. (דף קנ"ז ע"ב).

אֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר שְׁלַח מֹשֶׁה וְגו', אָמַר
 רַבִּי יִצְחָק, מֹשֶׁה אֶסְתַּבֵּל וַיֵּדַע דְּלֹא יַעֲלִחוּן
 בְּאַרְחֵייהוּ, בְּדִין צְלִי עָלֶיהָ דִּיהוֹשֻׁעַ. בְּדִין כָּלֵב הָוָה
 בְּדוּחְקָא, אָמַר, מַה אַעֲבִיד, הָא יְהוֹשֻׁעַ אָזִיל
 בְּסִייעָתָא עֲלָאָה דְּמֹשֶׁה, דְּשָׂדֵר בֵּיהּ נְהִירוּ דְּסִיחָרָא,
 וְהוּא אַנְהִיר עָלֶיהָ בְּצִלוֹתֶיהָ, בְּגִין דְּאִיהוּ שְׂמִשָּׂא. מַה
 עֲבַד כָּלֵב. אֲשֶׁתְּמִיט מְנִייהוּ, וְאֲתִי לְגַבֵּי קַבְרֵיִיא
 דְּאַבְחָן, וְצְלִי תַפְּן צִלוֹתֶיהָ.

לשון הקודש

אמר רבי יצחק, משה הסתכל וידע שלא
 יעליחו בדרכיהם, ואז התפלל על יהושע.
 ואז כלב היה בדחק, ואמר מה אעשה?
 הרי יהושע הולך בסיוע עליון של משה,
 ששלח בו אור הלבנה, והוא האיר עליו
 בתפלתו משום שהוא שמש. מה עשה
 כלב? נשמת מהם והלך לקברי האבות,
 והתפלל שם תפלתו.

צדיקים היו וראשי ישראל היו, אבל הם
 לקחו לעצמם עצה רעה. מדוע נטלו עצה זו?
 אלא אמרו, אם יפנסו ישראל לארץ –
 יעבירו אותנו מלחיות ראשים, וימנה משה
 ראשים אחרים, שהרי אנו זכינו במדבר
 להיות ראשים, אבל בארץ לא נזכה. ועל
 שלקחו עצה רעה לעצמם, מתו הם וכל אותם
 שלקחו דבריהם.

אלה שמות האנשים אשר שלח משה וגו'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵרַח אַחֲרָא נְטִיל, וְעָקִים שְׁבִילִין,
וּמָטָא עַל קַבְרֵי דְאַבְהֹן, וְאַסְתָּפֵן בְּגַרְמִיּוֹת,
דְּהָא בְּתִיב וְשָׁם אַחִימָן שִׁשִּׁי וְתַלְמִי וְלִידֵי הָעֲנָק.
אַבְל מָאן דְּאִיהוּ בְּדוּחְקָא, לֹא אֶסְתָּפֵל מְדִי. כִּד פְּלַב,
בְּגִין דְּהוּהוּ בְּדוּחְקָא, לֹא אֶסְתָּפֵל מְדִי, וְאַתָּא לְצַלָּאָה
עַל קַבְרֵי אַבְהֹן, לְאַשְׁתַּזְבָּא מְעִיטָא דָּא.

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשִׁיעַ בֶּן נּוּן יְהוֹשֻׁעַ. (במדבר יג) רַבִּי
יִצְחָק אָמַר, וְכִי הוֹשִׁיעַ קָרְאִיהָ קָרָא, וְהָא
כְּתִיב (שמות יז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ. (שמות לג) וַיְהוֹשֻׁעַ
בֶּן נּוּן נֶעֱר. (שמות יז) וַיַּחְלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ. אֵלָּא אָמַר לִיה
מֹשֶׁה, יְהִי יוֹשִׁיעַךְ מִנִּיּוּהוּ.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, בֵּינוּן דְּשַׁדְרִיָּה לְמִיעֵל לְתַמָּן,
אַצְטְרִיךְ לְמַחְוֵי שְׁלִים. וּבְמַת. בְּשִׁכְנִתָּא. דְּעַד
הֵהִיא שְׁעַתָּא נֶעֱר אַקְרִי, כְּמָה דְּאוּקִימָנָא. וּבְהֵהִיא
שְׁעַתָּא קָשִׁיר לִיה מֹשֶׁה בְּהַדָּה, וְאַף עַל גַּב דְּאַשְׁכַּחַן

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

אָמַר, וְכִי הוֹשִׁיעַ קָרְאוּ הַפְּסוּקִי? וְהֲרִי כְּתוּב
(שמות יז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ. (שם לג) יְהוֹשֻׁעַ
בֶּן נּוּן נֶעֱר. (שם יז) וַיַּחְלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ. אֵלָּא אָמַר לוֹ
מֹשֶׁה, יְהִי יוֹשִׁיעַךְ מִמָּה.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, בֵּינוּן שְׁשַׁלְּחוּ דְּהַכְּנֵס לְשָׁם,
הַצְטְרִיךְ לְהִיּוֹת שְׁלֵם, וּבְמַת? בְּשִׁכְנִתָּה. שְׁעַד
אוּתָּה שְׁעָה נִקְרָא נֶעֱר, כְּמוֹ שְׁבַאֲרֵנוּ,
וּבְאוּתָּה שְׁעָה קָשִׁיר מֹשֶׁה אֵלָּיהָ. וְאַף עַל

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, דְּרַךְ אַחַר לְקַח, וְעָקִים
שְׁבִילִים, וְהִנֵּיעַ עַל קַבְרֵי הָאֲבוֹת וְהַסְתָּפֵן
בְּעַצְמוֹ, שְׁהֲרִי כְּתוּב וְשָׁם אַחִימָן וְשִׁשִּׁי
וְתַלְמִי יְלִידֵי הָעֲנָק. אַבְל מִי שְׁהוּא בְּדַחַק, לֹא
מִסְתָּפֵל עַל דְּבַר. כִּד פְּלַב, מְשׁוּם שְׁהִיהָ
בְּדַחַק, לֹא הַסְתָּפֵל עַל דְּבַר, וּבָא לְהַתְפַּלֵּל
עַל קַבְרֵי הָאֲבוֹת לְהַנְצִיל מִעֲצָה זוּ.

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשִׁיעַ בֶּן נּוּן יְהוֹשֻׁעַ. רַבִּי יִצְחָק

יְהוֹשֻׁעַ בְּקִדְמִיתָא, קָרָא קְרִייתָא הָכִי עַל הַהוּא דְזַמִּין
לְמוֹקְרִייתָא. אָמַר מֹשֶׁה, וּדְאִי לָא אֶצְטְרִיךְ דָּא לְמִיעַל
תַּפְּן, אֵלָא בְּשִׁכְנֵתָא, וְהָכִי אֶתְחַזִּי.

הַיֵּשׁ בָּהּ עֵץ אִם אֵין וְגו', (במדבר יג) רַבִּי תֵּיִיא אָמַר,
וְכִי לָא הָזָה יַדַּע מֹשֶׁה דְאִית בָּהּ פְּמָה אִילָנִין
מִשְׁנַיִין דָּא מִן דָּא, וְהָא הוּא שְׁבַח לָהּ לְיִשְׂרָאֵל
בְּכַמָּה זְמַנִּין, וְהוּא אֶסְתַּפֵּק בְּדָא. וְהָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא קְאָמַר לִיה לְמֹשֶׁה בְּקִדְמִיתָא, דְּהִיא אֶרֶץ זְבַת
חֶלֶב וּדְבֶשׁ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָא אֶתְעֹרְרוּ חֲבֵרַיִיא,
דְּכִתְיֹב, (איוב א) אִישׁ הָזָה בְּאֶרֶץ עֵין אֵיֹב שָׁמוּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, רָמַז לָהֶם רַמְיֹזָא דְחֲכַמְתָּא, עַל
מַה דְּשָׂאִילוּ בְּקִדְמִיתָא. דְּכִתְיֹב, (שמות י"ז) הַיֵּשׁ
יֵי בְּקִרְבָּנוּ אִם אֵין. אָמַר, תַּפְּן, תַּחֲמוֹן, אִי הִיא
אֶתְחַזִּיא לְהָאִי, אוּ לְהָאִי. אָמַר לוֹן, אִי תַחֲמוֹן דְּאֵיֹבָא

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

וְהָרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לְמֹשֶׁה בְּתַחֲלָה
שֶׁהִיא אֶרֶץ זְבַת חֶלֶב וּדְבֶשׁ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
בְּזָה הִתְעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים, שְׁפַתוֹב (איוב א) אִישׁ
הָזָה בְּאֶרֶץ עֵין אֵיֹב שָׁמוּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, רָמַז לָהֶם רָמַז חֲכָמָה עַל
מַה שֶּׁשָּׂאִלוּ בְּתַחֲלָה, שְׁפַתוֹב (שמות יז) הַיֵּשׁ הִ'
בְּקִרְבָּנוּ אִם אֵין. אָמַר, שָׁם תִּרְאוּ אִם הִיא
רְאוּיָה לָזֶה אוּ לָזֶה. אָמַר לָהֶם, אִם תִּרְאוּ

גַּב שְׁמַעְיָנוּ יְהוֹשֻׁעַ בְּתַחֲלָה, הַפְּסוּק קָרָא
כֶּךָ עַל שְׁעֵתִיד לְהַקְרִיא כֶּךָ. אָמַר מֹשֶׁה,
וּדְאִי זֶה לָא צְרִיךְ לְהַפְנִים לְשָׁב, אֵלָא
בְּשִׁכְנֵתָא, וְכֶךָ רְאוּיָ.

הַיֵּשׁ בָּהּ עֵץ אִם אֵין וְגו'. רַבִּי תֵּיִיא אָמַר, וְכִי
לָא הָזָה יוֹדֵעַ מֹשֶׁה שְׁנַיִשׁ בָּהּ כַּמָּה עֲצִים
מִשְׁנַיִים זֶה מִזֶּה? וְהָרִי הוּא שְׁבַח אוֹתָהּ
לְיִשְׂרָאֵל כַּמָּה פְּעֻמִּים, וְהוּא הֶסְתַּפֵּק בְּזָה!?

דְּאֶרְעָא בְּשָׂאֵר אֶרְעֵי דְּעֶלְמָא, יֵשׁ בָּהּ עֵינַן אֵילָנָא
 דְּחַיִּי, וְלֹא מֵאַתָּר עֲלָאָה יִתִּיר. וְאִי תַחֲמוּן דְּאֵיבָא
 דְּאֶרְעָא יִתִּיר וּמִשְׁנֵיָא מִכָּל אֶתָּר דְּעֶלְמָא, תַּנְדְּעוּן,
 דְּהָא מֵעֲתִיקָא קִדִּישָׁא קָא נָגִיד וְאֶתְמֻשְׁדָּ הַהוּא
 שְׁנוּיָא עֲלָאָה, מִכָּל אֶתְרֵי דְּעֶלְמָא. וּבְדָא תַנְדְּעוּן,
 הֵיִשׁ בָּהּ עֵינַן, אִם אֵינִן, וְדָא בְּעִיתוֹן בְּקִדְמִיתָא (דְּבִמְעִיבִין
 בְּעִיתוֹן) לְמַנְדַּע דָּא, דְּכְתִיב, (שְׁמוֹת י"ז) הֵיִשׁ יְיָ בְּקִרְבָּנוּ.
 בְּקִרְבָּנוּ דִּיִּיקָא, אִו אִם אֵינִן. וְעַל דָּא וְהִתְחַזְקֶתֶם
 וְלִקְחֶתֶם מִפְּרֵי הָאָרֶץ, לְמַנְדַּע שְׁנוּיָא דִּילֵיהּ.

וְהַיְמִים יְמֵי בְּפוּרֵי עֲנָבִים. וְהַיְמִים, מָאִי קָא מִיִּירֵי,
 דְּהָא וְאִו בְּפוּרֵי עֲנָבִים סְגִי לֵיהּ. אֶלָּא
 וְהַיְמִים, אֵינִון דְּאֶשְׁתְּמוּדְעָן, בְּלָהוּ הָיוּ מִתְחַבְּרָן
 בְּהַהוּא וּמָנָא בְּהַהוּא אֵילָנָא דְּחֻטָּא בֵּיהּ אָדָם
 הָרֵאשׁוֹן. בְּמָה דְּתַנִּינָן עֲנָבִים הָיוּ וְעַל דָּא, וְהַיְמִים:
 אֵינִון דְּאֶשְׁתְּמוּדְעָן, יְמֵי בְּפוּרֵי עֲנָבִים דִּיִּיקָא.

לשון הקודש

אם אין, ועל זה והתחזקתם ולקחתם מִפְּרֵי
 הָאָרֶץ, לְדַעַת שְׁנוּיָ שְׁלוֹ.

וְהַיְמִים יְמֵי בְּפוּרֵי עֲנָבִים. וְהַיְמִים, מָה בָּא
 לוֹמַר, שְׁהָרֵי וְאִו בְּפוּרֵי עֲנָבִים מִסְפִּיק לוֹ?
 אֶלָּא וְהַיְמִים - אוֹתָם הַנּוֹדְעִים, בְּלָם הָיוּ
 מְחַבְּרִים בְּאוֹתוֹ וְזִמן בְּאוֹתוֹ עֵינַן שְׁחֻטָּא בּוֹ
 אָדָם הָרֵאשׁוֹן, כְּמוֹ שְׁשֻׁנֵינוּ עֲנָבִים הָיוּ, וְעַל
 זֶה וְהַיְמִים - אוֹתָם הַיְדוּעִים - יְמֵי בְּפוּרֵי

שְׁפֵרֵי הָאָרֶץ בְּשָׂאֵר אֶרְצוֹת הָעוֹלָם - יֵשׁ בָּהּ
 עֵינַן הַחַיִּים, וְלֹא מִמְּקוֹם יוֹתֵר עֲלִיוֹן, וְאִם
 תִּרְאוּ שְׁפֵרֵי הָאָרֶץ יִתֵּר וּמִשְׁנָה מִכָּל מְקוֹם
 בְּעוֹלָם, תִּדְּעוּ שְׁהָרֵי מֵהַעֲתִיק הַקְּדוּשׁ שׁוֹפֵעַ
 וְנִמְשָׁךְ אוֹתוֹ שְׁנוּיָ עֲלִיוֹן מִכָּל מְקוֹמוֹת הָעוֹלָם.
 וּבְזֶה תִּדְּעוּ - הֵיִשׁ בָּהּ עֵינַן אִם אֵינִן, וְזֶה
 צְרִיכִים אֲתֶם בְּהַחֲלָה (שְׁבַמְעִיכֶם רַצִּיתֶם) לְדַעַת זֶה,
 שְׁכַתּוֹב הֵיִשׁ ה' בְּקִרְבָּנוּ. בְּקִרְבָּנוּ דִּיקָא, אוֹ

וַיַּעֲלוּ בְּנֵי בְנֵי וַיָּבֹאוּ עַד חֶבְרוֹן. (במדבר יג) וַיָּבֹאוּ מִיַּבְעֵי
 לַיהוָה. אֵלֶּיךָ אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּלֵב הוּא דֹאֲתָא
 לְצִלָּתָהּ עַל קַבְרֵי אֲבֹתָא. אָמַר כָּלֵב, יְהוֹשֻׁעַ הָאֵל
 בְּרַכְיָה מֹשֶׁה בְּסִיּוּעָא עֲלָתָהּ קַדִּישָׁא, וַיְכִיל לְאַשְׁתַּזְבָּא
 מִנֵּיהוּ, וַאֲנָא מַה אֶעֱבִיד. אִימָלַךְ, לְמַפְעֵי בְּעוֹתָא עַל
 קַבְרֵי אֲבֹתָא, בְּגִין דִּישְׁתַּזְבֵּיב מְרִזְיָתוֹן (ס"א מַעֲיָטָא בִישָׁא)
 דְּשָׂאָר מְאַלְלִין.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מָאן דְּהוּוּ רָשִׁים מְכַלְהוּ דָּא עָאֵל
 בְּגִיּוּיָה דְּבִיה תְּלִיָּא כְּלָא. וְתָא חֲזִי, מָאן הוּא
 מִשָּׂאָר אַחְרֵי דִיכּוּל לְאַעְלָא תַּמָּן, דְּהָא כְּתִיב וְשָׂם
 אַחִימֵן שִׁשִּׁי וְתַלְמִי, וּמִדְּחִילוּ דְּלַחֲזֵן מָאן יְכִיל
 לְאַעְלָתָהּ (דף קנ"ט ע"א) בְּמַעְרָתָא. אֵלֶּיךָ שְׂכִינְתָּא עָאֵלֵת
 תַּמָּן בְּכָלֵב, לְבִשְׂרָא לְאַבְהֵן, דְּהָא מָטָא זְמַנָּא לְאַעְלָא
 בְּנֵייהוּ לְאַרְעָא, דְּאוֹמְרֵי לֹון קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא, וְדָא
 הוּא וַיָּבֹאוּ עַד חֶבְרוֹן.

 לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

עֲנֵבִים דְּנֹקָא.

וַיַּעֲלוּ בְּנֵי בְנֵי וַיָּבֹאוּ עַד חֶבְרוֹן. וַיָּבֹאוּ עֲרִיד
 לְהוֹיָת! אֵלֶּיךָ אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּלֵב הוּא שְׂבָא
 לְהַתְּפַלֵּל עַל קַבְרֵי הָאֲבוֹת. אָמַר כָּלֵב, יְהוֹשֻׁעַ
 הָרִי בְּרַכּוּ מֹשֶׁה בְּסִיּוּעַ עֲלִיּוֹן קְדוֹשׁ וַיְכִיל
 לְהַנְצִל מֵהֶם, וַאֲנִי מַה אֶעֱשֶׂה? נְמַלֵּךְ לְבַקֵּשׁ
 בְּקִשָּׁה עַל קַבְרֵי הָאֲבוֹת כְּדֵי שִׁנְעִיל
 מְסוּדוֹתֵיהֶם (מַעֲרָה רַעֲדָה) שֶׁל שָׂאָר מְרַגְלִים.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מִי שְׁהִיָּה רְשׁוּם מְכַלֵּם, זֶה
 נְכַנְס בּוֹ, שְׂבִי תְלוּי הַכֵּל. וְכֹא וְרָאָה, מִי הוּא
 מִשָּׂאָר אַחֲרֵים שְׂכִיבֵל לְהַכְנִס לְשָׂם? שְׁהִיָּה
 כְּתוּב וְשָׂם אַחִימֵן שִׁשִּׁי וְתַלְמִי, וּמִפְתָּחֵם מִי
 יְכוּל לְהַכְנִס בְּמַעְרָה? אֵלֶּיךָ הַשְׂכִּינָה נְכַנְסָה
 שָׂם עִם כָּלֵב, לְבִשְׂרָא לְאַבּוֹת שְׁהִיָּה הַגִּיעַ זְמַן
 לְהַכְנִס בְּנֵיהֶם לְאַרְצָא שְׂנַשְׁבַּע לְהֵם הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, וְזֶהוּ וַיָּבֹאוּ עַד חֶבְרוֹן.

תָּאנָא, אַחִימָן שִׁשִּׁי וְתַלְמִי, מִמָּאן נִפְקוּ. זִרְעָא הוּוּ
 מֵאֵינוּן נְפִילִין, דְּאִפִּיל לֹון קְדֻשָּׁא בְּרוּךְ הוּוּ
 בְּאַרְעָא, וְאוֹלִידוּ מִבְּנֵי אַרְעָא, וּמִנֵּייהוּ נִפְקוּ גִיבְרֵי
 עֲלָמָא, כְּמָה דְכְּתִיב, (בראשית ו) הִמָּה הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר
 מֵעוֹלָם אֲנָשֵׁי הַשָּׁם. אֲשֶׁר מֵעוֹלָם, שְׁמַשִּׁי (ג"א מִדְּאִתְבְּרִי)
 עֲלָמָא מִשְׁתַּכְּחִי. אֲנָשֵׁי הַשָּׁם אַחִימָן שִׁשִּׁי וְתַלְמִי.

וַיָּבֹאוּ עַד נַחַל אֲשַׁכּוֹל וְגו', (במדבר יג) רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח,
 (ישעיה מב) כֹּה אָמַר הָאֵל יי בּוֹרָא הַשָּׁמַיִם
 וְנוֹטִיחֵם וְגו'. כְּמָה אֵית לְהוּ לְבַנֵּי נְשָׂא לְאַסְתַּכְּלָא
 בְּפוֹלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּוּ, כְּמָה אֵית לְהוּ
 לְאַסְתַּכְּלָא בְּמִלֵּי דְאוּרֵייתָא, דְכָל מָאן דְּאֲשַׁתְּדַל
 בְּאוּרֵייתָא, בְּאֵלוּ מְקַרְב כָּל קוֹרְבָנִין דְּעֲלָמָא לְקַמֵּי
 קְדֻשָּׁא בְּרוּךְ הוּוּ. וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְקוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּוּ
 מְכַפֵּר לִיהַ עַל כָּל חוּבוֹי, וּמְתַקְנִין לִיהַ כְּמָה כּוֹרְסָיִן
 לְעֲלָמָא דְאֵתִי, (חסר).

לשון הקודש

פְּתַח, (ישעיה מב) כֹּה אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרָא
 הַשָּׁמַיִם וְנוֹטִיחֵם וְגו'. כְּמָה יֵש לְהֵם לְבַנֵּי
 אָדָם לְהַסְתַּכַּל בְּעִבּוּדַת הַקְּדוּשָׁא בְּרוּךְ הוּוּ.
 כְּמָה יֵש לְהֵם לְהַסְתַּכַּל בְּדְבָרֵי תוֹרָה. שְׁכַל
 מִי שֶׁמִּשְׁתַּדַּל בְּתוֹרָה, בְּאֵלוּ מְקַרְב כָּל
 קְרָבָנוֹת הָעוֹלָם לְפָנֵי הַקְּדוּשָׁא בְּרוּךְ הוּוּ.
 וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהַקְּדוּשָׁא בְּרוּךְ הוּוּ מְכַפֵּר
 לוֹ עַל כָּל חַטָּאוֹי, וּמְתַקְנִים לוֹ כְּמָה כְּסֻאוֹת

לְמַדְנֵוּ, אַחִימָן שִׁשִּׁי וְתַלְמִי מִמֵּי יִצְאוּ? זִרְעָ
 הֵיוּ מֵאוֹתָם נְפִילִים שֶׁהִפִּילֵם הַקְּדוּשָׁא בְּרוּךְ
 הוּוּ בְּאַרְץ וְהוֹלִידוּ מִבְּנֵי הָאָרֶץ, וּמִהֵם
 יִצְאוּ גְבוּרֵי עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בראשית ו) הִמָּה
 הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר מֵעוֹלָם אֲנָשֵׁי הַשָּׁם. אֲשֶׁר
 מֵעוֹלָם, שְׁמַשִּׁי (משנברא) הָעוֹלָם נִמְצְאוּ. אֲנָשֵׁי
 הַשָּׁם, אַחִימָן שִׁשִּׁי וְתַלְמִי.

וַיָּבֹאוּ עַד נַחַל אֲשַׁכּוֹל וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה

רַבִּי יְהוּדָה הָוּה אָזִיל בְּאַרְחָא בְּהַדְי רַבִּי אַבָּא, שְׁאַל
 לֵיהּ, אָמַר מְלַח חַד בְּעֵינָא לְשַׁאֲלָא, בִּיּוֹן דִּידַע
 קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא דְזַמִּין בְּר נָשׁ לְמַחְטֵי קַמִּיהּ, וְלַמְגִזֵּר
 עָלֶיהּ מוֹתָהּ, אִמְאֵי בָּרָא לֵיהּ. דְּהָא אֲוִרִיתָא הָוּה
 תְּרִי אֶלְפִין שְׁנַיִן עַד לָא אִיבְרִי עֲלֻמָּא. וְכַתִּיב בְּה
 בְּאֲוִרִיתָא, (במדבר יט) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאַהֶל. (במדבר כז) אִישׁ
 כִּי יָמוּת. וַיָּחִי פְלוּנִי וַיָּמָת. מָאֵי קִבְעֵי קְדָשָׁא
 בְּרוּךְ הוּא לְבַר נָשׁ בְּהֵאֵי עֲלֻמָּא, דְּאִפִּילוּ אִי אֲשַׁתְּדַל
 בְּאֲוִרִיתָא יַמְמָא וְלִילִיא יָמוּת, וְאִי לָא אֲשַׁתְּדַל
 בְּאֲוִרִיתָא יָמוּת, כִּלְאֵי בְּחַד אַרְחָא, בְּר פְּרִישׁוֹתָא
 דְּתַהוּא עֲלֻמָּא, כְּמָה דְּאֵת אָמַר (קהלת ט) כִּטּוֹב כַּחוּטָא.

אָמַר לֵיהּ, אֲוִרְחוּי דְּמֵאֲרָךְ, וְגִזְרֵי דְּמֵאֲרָךְ, מַה
 לָךְ לְמַטְרַח בְּהוּ. מַה דְּאֵית לָךְ רִשׁוּ
 לְמַנְדַּע וְלֵאסְתַּפְּלָא שְׁאִיל, וְדִלִּית לָךְ רִשׁוּ לְמַנְדַּע,

לשון הקודש

לְעוֹלָם הַבָּא.

וַיָּמָת. וַיָּחִי פְלוּנִי וַיָּמָת. מַה רְצָה הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה, שְׁאֵפְלוּ אִם
 יִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יוֹמָם וְלַיְלָה יָמוּת, וְאִם לָא
 יִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יָמוּת, הַכֵּל בְּדֶרֶךְ אַחַד, פְּרֻט
 לְפְרִישׁוֹת אוֹתוֹ עוֹלָם, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (קהלת ט)
 כִּטּוֹב כַּחוּטָא.

אָמַר לוֹ, דְּרַבִּי רַבּוּנָהּ וְגִזְרֵי רַבּוּנָהּ מַה לָךְ
 לְמַטְרַח בְּהוּ? מַה שְׁנִישׁ לָךְ רִשׁוֹת לְדַעַת

רַבִּי יְהוּדָה הֵיךְ הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יַחַד עִם רַבִּי
 אַבָּא. שְׁאַל אוֹתוֹ, אָמַר, דְּבַר אַחַד אֲנִי רוֹצֵה
 לְשַׁאֲלָ; בִּיּוֹן שְׂדַע הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁעַתִּיד
 הָאָדָם לְחַטָּא לְפָנָיו וְלִגְזֹר עָלָיו מִיתָה, מַדּוּעַ
 בָּרָא? שְׁהֵרִי הַתּוֹרָה הֵיךְ אֶלְפִים שְׁנַיִם עַד
 שְׁלֹא נִבְרָא הָעוֹלָם, וְכַתּוּב בְּהַ בַּתּוֹרָה, (במדבר
 ט) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאַהֶל. (שם כז) אִישׁ כִּי יָמוּת.

בְּתוֹב (קהלת ה) אֵל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיָּא אֶת בְּשָׂרְךָ,
 דְּאוֹרְחוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְסִתְרִין, וְגִיזוֹן עֲלָאִין,
 דְּהוּא סְתִים וְגִיזוֹ לִית לָן לְשִׂאָלָא. אָמַר לִיה, אִי
 חָבִי, הָא אוֹרְיִיתָא כֻּלָּא סְתִים וְגִיזוֹ, דְּהָא הִיא
 שְׂמָא קַדִּישָׁא עֲלָאָה הָוִי, וּמֵאן דְּמִתְעַסֵּק בְּאוֹרְיִיתָא
 כְּאֵלוֹ אֲתַעְסֵק בְּשָׁמַיָּה קַדִּישָׁא, וְאִי חָבִי, לִית לָן
 לְשִׂאָלָא וְלֹאֲסִתְכֻלָּא.

אָמַר לִיה אוֹרְיִיתָא כֻּלָּא סְתִים וְגִלְיָא, וְשָׁמַיָּה
 קַדִּישָׁא סְתִים וְגִלְיָא, וּכְתוּב (דברים
 כט) הַנְּסֻתְרוֹת לִי אֱלֹהֵינוּ וְהַנְּגֻלוֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ,
 הַנְּגֻלוֹת לָנוּ, דְּאִית רְשׁוֹ לְשִׂאָלָא, וְלַעֲיִנָּא וְלֹאֲסִתְכֻלָּא
 בְּהוּ וְלִמְנַדַּע בְּהוּ. אָבֵל הַנְּסֻתְרוֹת לִי אֱלֹהֵינוּ, דִּילִיָּה
 אֵינוֹן, וְלִיָּה אֲתַחֲזִיין, דְּמֵאן יְכִיל לְמַנַּדַּע וְלֹאֲתַדְבַּקָא
 דְּעֵתוֹי סְתִימָא, וְכָל שְׂפִין לְמִשְׂאֵל.

לשון הקודש

לשאל ולהסתכל.

אָמַר לוּ, כָּל הַתּוֹרָה נִסְתְּרָת וְגִלוּיָהּ, וְשִׁמוּ
 הַקּוּדֻשׁ נִסְתָּר וְגִלוּי, וְכְתוּב (דברים כט) הַנְּסֻתְרוֹת
 לַה' אֱלֹהֵינוּ וְהַנְּגֻלוֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ. הַנְּגֻלוֹת לָנוּ,
 שְׂיֵשׁ לָנוּ רְשׁוֹת לְשִׂאֵל וְלַעֲזִין וְלֹאֲסִתְכֻלָּא בְּהֵם
 וְלַדַּעַת בְּהֵם. אָבֵל הַנְּסֻתְרוֹת לַה' אֱלֹהֵינוּ, שְׁלוֹ
 הֵם, וְלוֹ נְרָאִים, שְׁמִי יְכִיל לְדַעַת וְלֹאֲתַדְבַּק
 בְּדַעַתוֹ הַנְּסֻתְרוֹת, וְכָל שְׂפִין לְשִׂאֵל?

וְלֹאֲסִתְכֻלָּא - שְׂאֵל, וּמֵה שְׂאִין לָךְ רְשׁוֹת
 לְדַעַת - כְּתוּב (שם ה) אֵל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ
 לַחֲטִיָּא אֶת בְּשָׂרְךָ, שְׂדַרְכֵי הַקּוּדֻשׁ בְּרוּךְ
 הוּא וְסִתְרִין וְגִיזוֹם עֲלִינוּם, שְׁהוּא נִסְתָּר
 וְגִיזוֹ אֵין לָנוּ לְשִׂאֵל. אָמַר לוּ, אִם כֵּךְ, הָרִי
 הַתּוֹרָה כְּלָה נִסְתְּרָת וְגִיזוּהּ, שְׁהָרִי הִיא שֵׁם
 קוּדֻשׁ עֲלִינוּ, וּמִי שְׂמִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה כְּאֵלוֹ
 הַתְעַסֵּק בְּשִׁמוֹ הַקּוּדֻשׁ, וְאִם כֵּךְ אֵין לָנוּ

תָּא חַוִּי, לִית רִשׁוֹ לְבַנֵּי עֲלָמָא לְמִימַר מְלִין סְתִימִין
 וּלְפֻרְשָׁא לֹזֶן, בַּר בּוֹצִינָא קְדִישָׁא רַבִּי שְׁמַעוֹן,
 דִּהָא קְדֻשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶסְתַּבֵּם עַל יְדוּי. וּבְגִין דְּדָרָא
 דִּילִיָּה רְשִׁימָא הוּא לְעֵילָא וְתַתָּא, וְעַל דָּא מְלִין
 אֶתְמַרוּ בְּאַתְנַלְיָיא עַל יְדוּי, וְלֹא יְהֵא דָרָא כְּדָרָא דָא
 דְּאִיהוּ שְׂאֵרֵי בְּגוּיָה, עַד דִּיִּתִּי מְלַכָּא מְשִׁיחָא.

אַבְל תָּא חַוִּי, פְּתִיב (בְּרֵאשִׁית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת
 הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ (בְּכֹלָא
 הוּא כְּעִין דְּוִגְמָא דְּעֵילָא תָא חַוִּי) רְזָא דְּמַלְכָּה, תְּלַת עֲלָמִין אִית
 לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהוּ גְּנִיז בְּגוּוֹיָיהוּ. עֲלָמָא
 קְדֻמָּאָה, הֵהוּא עֲלָאָה טְמִירָא דְּכֹלָא, דְּלֹא אֶסְתַּבֵּל
 בֵּיה, וְלֹא אֶתִּידַע בֵּיה, בַּר אִיהוּ, דְּאִיהוּ גְּנִיז בְּגוּיָיהָ.

עֲלָמָא תְּנִינָא, דְּאִיהוּ קְשִׁיר בְּהַתּוּא דְּלְעֵילָא, וְדָא
 הוּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶשְׁתַּמוּדַע מִנֵּיה,

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא
 אֹתוֹ. (כֹּל הוּא כְּעִין דְּוִגְמָה שְׁלֻמְעֵלָה. בֵּא רֵאח) סוּד הַדְּבָר
 – שְׁלֻשָׁה עוֹלָמוֹת יֵשׁ לְקוּדוֹשׁ–בְּרוּךְ–הוּא
 שֶׁהוּא נִסְתָּר בְּתוֹכָם. עוֹלָם רֵאשׁוֹן, אוֹתוֹ
 עֲלִיזִין נִסְתָּר הַכֹּל, שְׁלֵא מִסְתַּבֵּל בּוֹ וְלֹא נוֹדַע
 בּוֹ, פֻּרְט לּוֹ שֶׁהוּא גְּנִיז בְּתוֹכוֹ.

עוֹלָם שְׁנִי, שֶׁהוּא קְשׁוּר בְּאוֹתוֹ שְׁלֻמְעֵלָה,
 וְזֵהוּ שֶׁהַקּוּדֵשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹדַע מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ

בֵּא וּרְאָה, אֵין רִשׁוֹת לְבַנֵּי הָעוֹלָם לוֹמַר
 דְּבָרִים נִסְתָּרִים וּלְפֻרְשָׁם, פֻּרְט לְמַגְוָרָה
 הַקּוּדוֹשָׁה רַבִּי שְׁמַעוֹן, שֶׁהָרִי הַקּוּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא הִסְפִּים עַל יְדוּי. וּמִשׁוּם שֶׁדוּרוֹ רִשׁוּם
 לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְעַל זֶה דְּבָרִים נֶאֱמָרִים בְּגִלּוּי
 עַל יְדוּי, וְלֹא יִהְיֶה דוּר בְּדוּר שֶׁהוּא שְׂרוּי
 בְּתוֹכוֹ, עַד שְׁיָבֵא מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ.

אַבְל בֵּא וּרְאָה, פְּתוּב (בְּרֵאשִׁית א) וַיִּבְרָא